

دانشگاه شهریار

دانشگاه مهندسی

گروه برق

پایان نامه کارشناسی

گرایش قدرت

عنوان: شبیه سازی ژنراتور سنکرون و

پیاده سازی کنترل فازی بر روی آن

استاد راهنما: دکتر ابوالفضل جلیلوند

نگارش: مهرداد قدوسی

تیر ماه ۸۸

فهرست:

صفحه

۱	- ماشین سنکرون
۱	۱-۱- مقدمه
۱	۱-۲- کاربود موتور سنکرون
۳	۱-۳- سیر تکاملی ژنراتور سنکرون
۱۲	۱-۴- اصول کار ماشین سنکرون
۱۳	۱-۴-۱- روش های تغذیه جریان تحریک روتور
۱۴	۱-۴-۲- مدار معادل ژنراتور سنکرون
۱۵	۱-۴-۳- دیاگرام فازور
۱۶	۱-۴-۴- توان و گشتاور در ژنراتور سنکرون
۱۷	۱-۴-۵- بدست آوردن رابطه توان با δ
۱۸	۱-۴-۶- اثرات تغییر بار روی ژنراتور سنکرون
۲۰	۱-۴-۷- منحنی قابلیت ژنراتور سنکرون
۲۱	۱-۴-۸- مقادیر نامی در ژنراتور سنکرون
۲۱	۱-۵- ژنراتور سنکرون قطب بر جسته
۲۳	۱-۵-۱- معادلات گشتاور و قدرت برای ماشین های با قطب بر جسته
۲۵	۱-۶- نتیجه گیری
۲۶	۲- منطق فازی

۲۶.....	۱-۱-۲- مقدمه
۲۶.....	۱-۱-۱- کجا اتومبیل خود را پارک می کنید؟
۲۷.....	۱-۱-۲- دنیای فازی
۲۸.....	۱-۱-۳- مجموعه های فازی
۲۹.....	۱-۱-۴- منطق فازی چگونه به کار گرفته می شود؟
۳۱.....	۱-۲-۵- تفاوت میان نظریه احتمالات و منطق فازی
۳۳.....	۲-۲- کاربردهای منطق فازی
۳۳.....	۲-۳- منطق فازی و هوش مصنوعی
۳۴.....	۲-۴- منطق فازی
۳۵.....	۱-۴-۱- روش های مشخص کردن مجموعه ها
۳۵.....	۱-۴-۲- مجموعه های فازی و توابع عضویت
۳۹.....	۱-۴-۳- تعامل مجموعه های فازی
۴۰.....	۱-۴-۴- کامل بودن مجموعه فازی
۴۰.....	۱-۴-۵- شکل توابع عضویت
۴۲.....	۱-۴-۶- عملگرهای فازی
۴۳.....	۱-۴-۷- مکمل فازی تعمیم یافته
۴۳.....	۱-۴-۸- انواع مکمل های فازی
۴۵.....	۱-۴-۹- تعمیم مفاهیم اجتماع و اشتراک از مجموعه های معمولی به فازی

۴۶.....	۱-۹-۴-۲-مثال هایی از <i>T-norm</i>
۴۷.....	۱۰-۴-۲-اجتماع مجموعه های فازی
۴۷.....	۱-۱۰-۴-۲-مثال هایی از <i>S-norm</i>
۴۸.....	۲-۴-۱۱-رابطه فازی
۴۸.....	۴-۲-۲-رابطه فازی بین چند مجموعه فازی
۴۸.....	۲-۴-۲-قواعد فازی
۴۹.....	۱۳-۴-۲-۱-قواعد فازی چندگانه
۴۹.....	۲-۴-۱۴-مراحل استنتاج فازی
۴۹.....	۲-۴-۱۵- تقسیم بندی فازی فضای ورودی
۵۰.....	۲-۴-۱۶-موتور استنتاج فازی
۵۰.....	۲-۵-۲- انواع سیستم های فازی
۵۱.....	۶-۲- روش های مختلف فازی زدایی
۵۳.....	۷-۲- خروجی در مدل <i>TSK</i>
۵۴.....	۸-۲- مدل فازی <i>Tsukamoto</i>
۵۴.....	۹-۲- مدل سازی فازی
۵۴.....	۱-۹-۲-۱- مراحل مدل سازی فازی
۵۴.....	۲-۹-۲-۲- طراحی مدل فازی به وسیله ی داده های ورودی- خروجی
۵۴.....	۱-۲-۹-۲-۱- طرح ابتدایی مدل فازی COG با تقسیم مدرج

۵۶.....	۲-۲-۹-۲- طراحی مدل فازی با تقسیم پراکندگ
۵۶.....	۱۰-۲- روش های طراحی
۵۷.....	۱۱- نتیجه گیری
۶۰.....	۳- ژنراتور سنکرون هوشمند
۵۸.....	۱-۳- مقدار
۵۹.....	۲- ساختن مدار با کتابخانه <i>powerlib</i>
۶۲.....	۳- هماهنگ کردن مدار با <i>Simulink</i>
۶۲.....	۴- شبیه سازی مدار
۶۲.....	۵- تحلیل پایدار
۶۵.....	۶- تحلیل فرکانسی
۶۵.....	۷- بدست آوردن امپدانس متقابل فرکانسی از مدل فضای حالت
۶۶.....	۸- پیاده سازی منطق فازی
۶۷.....	۹- پیاده سازی کنترل فازی روی ژنراتور سنکرون شبیه سازی شده
۶۹.....	۱-۹-۳- کنترل <i>P</i>
۷۳.....	۲-۹-۳- کنترل <i>PD</i>
۷۷.....	۱۱- نتیجه گیری
۷۹.....	۴- مراجع

چکیده:

انسان همواره در تلاش است تا کنترل ابزار و سیستم‌ها را به خود آن‌ها واگذار کند. از این‌رو مطرح شدن روشی به منظور رسیدن به این هدف از استقبال خوبی برخوردار خواهد بود. البته باید در نظر داشت که این عمل موقعی مطلوب خواهد بود که نتیجه‌ای حتی بهتر از کنترل سیستم توسط انسان را در بر داشته باشد.

برای کنترل سیستم‌هایی مانند ژنراتور که نوعاً سیستم‌هایی بد رفتار بوده و با تغییرات مخالفت می‌کنند استفاده از کنترل‌ری که توانایی ایجاد خروجی مطلوب برای این سیستم‌ها را داشته باشد مد نظر است. کنترل فازی به دلیل منعطف بودن و همچنین پیاده سازی راحت‌تر از امتیاز بالاتری برای کنترل این‌گونه سیستم‌ها برخوردار است.

در این پایان نامه سعی بر این بوده است تا با استفاده از منطق فازی که ثمره تجربه انسان برای کنترل سیستمهای است به یک ژنراتور از نوع سنکرون که به تنها‌ی کار می‌کند نوعی قدرت تصمیم‌گیری داده شود تا بتواند به ازای تغییرات بار ناگهانی فرکانس و ولتاژ تولیدی خود را در حد قابل قبولی حفظ کند.

معایب موتور سنکرون عبارتند از: ۱- یک وسیله راه اندازی اولیه که موتور کمکی و غیره می باشد احتیاج دارد. ۲- علاوه بر جریان متناوب برای سیم پیچ استاتور، جریان دائم برای قطبهای آن هم مورد احتیاج است در نتیجه قیمت ماشین را نسبت به مشابه خود بالا می برد. ۳- سرعت آن ثابت است در نتیجه قابل تنظیم نیست. ۴- نداشتن تحمل اضافه بار (در صورتیکه خیلی زیادتر از حد مجاز به آن بار دهنده می شوند) ایستاد و دوباره بایستی آنرا راه اندازی کرد.) [۵]

۱- کاربرد موتور سنکرون: به خاطر راه اندازی مشکل موتور سنکرون ، مورد استفاده آن محدود است. به خاطر سرعت ثابت آن، در مواردیکه دور ثابت نیاز باشد، استفاده می شود. در وسایل دقیق مانند ساعتهای الکتریکی و گرام و ...

۱- هم در سرعت سنکرون کار می کند و هم کار نمی کند، یعنی در حال کار سرعت را ثابت نگه می دارد. تنها روش برای تغییر سرعت آن تغییر دادن در شیوه تغذیه است.

۲- ذاتاً خود راه انداز نبوده و مجبور است تا سرعت سنکرون با استفاده از وسیله خاص تا رسیدن به دقیقه^۵ کار می کنند بعضی از ویژگیهای جالب توجه در هر موتور سنکرون عبارت است از:

حالت سنکرون به حرکت درآید.

۳- توانایی عمل کردن در محدوده وسیعی از ضریب قدرت‌های پس فاز و پیش فاز را دارد، پس ممکن

زمانی که استاتور را به شیکه وصل می کنیم، میدان گردن بوجود می آید که با سرعت سنکرون می

چرخد. روتور این موتورها نیز سیم پیچی شده است که توسط منبع مستقیم تغذیه می شود. روتور نیز

میدان مغناطیسی ثابتی ایجاد می کند. برای راه اندازی موتور سنکرون، ابتدا روتور را به سرعت سنکرون می رسانیم و بعد جریان استاتور را وصل می کنیم. در این صورت، قفل مغناطیسی به وجود می آید و موتور پس از قطع محرک اولیه، با سرعت سنکرون می چرخد.

میدان دوار: شرط بوجود آمدن میدان دوار یا حوزه مغناطیسی دوار، وجود اختلاف فاز زمانی و مکانی

۱۲۰ درجه سیم پیچها در داخل استاتور است. ورده رق دانشگاه زنجان و اسلامشهری کرد و در آن آزمایشگاه پژوهه رق دانشگاه زنجان و اسلامشهری کرد و مهندسی ماشین سنکرون همواره یکی از مهمترین عناصر شبکه قدرت بوده و نقش کلیدی در تولید انرژی الکتریکی و کاربردهای خاص دیگر ایفاء کرده است.

۱-۳- سیر تکاملی ژئراتور سنکرون:

تاریخچه ای بیش از صد سال دارد. اولین تحولات ژنراتور سنکرون در دهه ۱۸۸۰ رخ
زناور سنکرون تاریخچه ای که ممکن است که از زمانی پیش از آغاز تولید برق و انتشار نیازخان و ایجاد مهندسی کروه بر ق

داد. در نمونه های اولیه مانند ماشین جریان مستقیم، روی آرمیچر گردان یک یا دو جفت سیم پیچ کرده و با آن میتوان از تغییرات میدان مغناطیسی برای تعیین مقدار جریان استفاده کرد.

که در آن محاصله گرفته: میدان: هامبورگ، حاجا شده به دو مرد توجهه قا. گفت این نمونه که شکایتی را در اینجا می‌گیرم و باید اینجا را می‌باید بسیار خوب باشد.

اولیه ژنراتور سنکرون بود، تحت عنوان ژنراتور قطب داخلی شناخته و جایگاه مناسبی در صنعت برق پیدا

در سال ۱۸۹۱ برای اولین بار ترکیب ژنراتور و خط بلند انتقال به منظور تامین بارهای دور دست با موفقیت تست شد. انرژی الکتریکی تولیدی این ژنراتور توسط یک خط انتقال سه فاز از لافن به نمایشگاه بین‌المللی فرانکفورت در فاصله ۱۷۵ کیلومتری منتقل می‌شد. ولتاژ فاز به فاز ۹۵ ولت، جریان فاز ۱۴۰۰ آمپر و فرکانس نامی ۴۰ هرتز بود. رتور این ژنراتور که برای سرعت ۱۵۰ دور بر دقیقه طراحی شده بود، قطب داشت. قطر آن ۱۷۵۲ میلیمتر و طول موثر آن ۳۸۰ میلیمتر بود. جریان تحریک توسط یک ماشین جریان مستقیم تامین می‌شد. استاتور آن ۹۶ شیار داشت که در هر شیار یک میله مسی به قطر ۲۹ میلیمتر قرار می‌گرفت. از آنجا که اثر پوستی تا آن زمان شناخته نشده بود، سیم پیچی استاتور متیشکل از یک میله برای هر قطب/فاز بود. بازده این ژنراتور ۹۶٪ بود که در مقایسه با تکنولوژی آن زمان بسیار عالی می‌نمود. طراحی و ساخت این ژنراتور را چارلز براون انجام داد.

در آغاز، اکثر ژنراتورهای سنکرون برای اتصال به توربینهای آبی طراحی می شدند، اما بعد از ساخت توربینهای بخار قدرتمند، نیاز به توربین ژنراتورهای سازگار با سرعت بالا احساس شد. در پاسخ به این نیاز اولین توربورتور در یکی از زمینه های مهم در بحث ژنراتورهای سنکرون، سیستم عایقی است. مواد عایقی اولیه مورد استفاده مواد طبیعی مانند فیبرها، سلولز، ابریشم، کتان، پشم و دیگر الیاف طبیعی بودند. همچنین رزینهای طبیعی بدست آمده از گیاهان و ترکیبات نفت خام برای ساخت مواد عایقی مورد استفاده قرار می گرفتند. در سال ۱۹۰۸ تحقیقات روی عایقهای مصنوعی توسط دکتر بایکلندر آغاز شد. در طول جنگ جهانی اولی رزینهای آسفالتی که بیتوم نامیده میشدند، برای اولین بار همراه با قطعات میکا جهت عایق شیار در سیم پیچهای استاتور توربین ژنراتورها مورد استفاده قرار گرفتند. این قطعات در هر دو طرف، با کاغذ سلولز مرغوب احاطه میشدند. در این روش سیم پیچهای استاتور ابتدا با نوارهای سلولز و سپس با دو لایه نوار کتان پوشیده می شدند. سیم پیچهای در محفظهای حرارت می

در اوخر دهه ۱۹۴۰ کمپانی جنرال الکتریک به منظور بهبود سیستم عایق سیم پیچی استاتور ترکیبات اپوکسی را برگزید. در نتیجه این تحقیقات، یک سیستم به اصطلاح رزین ریچ عرضه شد که در آن رزین در نوارها و یا وارنیش مورد استفاده بین لایه ها قرار می گرفت.

در دهه های ۱۹۶۰ تا ۱۹۷۰ همراه با افزایش ظرفیت ژنراتورها و در نتیجه افزایش استرسهای حرارتی، تعداد خطاهای عایقی به طرز چشمگیری افزایش یافت. پس از بررسی مشخص شد علت اکثر این خطاهای بروز پدیده جدا شدن نوار یا ترک خوردن آن است. این پدیده به علت انبساط و انقباض ناهمانگ هادی مسی و هسته آهنی به وجود می آمد. برای حل این مشکل بعد از جنگ جهانی دوم محققان شرکت وستینگهاوس کار آزمایشگاهی را بر روی پلیسترهاي جدید آغاز کرده و سیستمی بنام تجاري

مهمترین استرسهای وارد بر عایق استرسهای حرارتی است. بنابراین سیستمهای عایقی همواره در ارتباط تنگاتنگ با سیستمهای خنکسازی بوده اند. خنکسازی در ژئراتورهای اولیه توسط هوا انجام می گرفت. بهترین نتیجه بدست آمده با این روش خنکسازی یک ژئاتور ۲۰۰ مگاوات آمپر با سرعت ۱۸۰۰ دور برعی کروماتیک آنلاین دقيقه بود که در سال ۱۹۳۲ در منطقه بروکلین نیویورک نصب شد. اما با افزایش ظرفیت ژئاتورها نیاز

یکی از تحولات برجسته‌های که در دهه ۱۹۶۰ به وقوع پیوست تولید اولین ماده ابررسانای تجاری یعنی نیوبیوم-تیتانیوم بود که در دهه های بعدی بسیار مورد توجه قرار گرفت.

در دهه ۱۹۷۰ تحول مهمی در فرآیند عایق کاری زنراتور رخ داد. قبل از سال ۱۹۷۵ اغلب عایقها را توسط رزینهای محلول در ترکیبات آلی فرار اشاع می کردند. در این فرآیند، ترکیبات مذکور تبخیر و در جو منتشر میشد. با توجه به وضع قوانین زیست محیطی و آغاز نهضت سبز در اوایل دهه ۱۹۷۰، محدودیتهای شدیدی بر میزان انتشار این مواد اعمال شد که حذف آنها را از این فرآیند در پی داشت. در نتیجه استفاده از مواد سازگار با محیط زیست در تولید و تعمیر ماشینهای الکتریکی مورد توجه قرار

گرفت. استفاده از رزینهای با پایه آبی یکی از اولین پیشنهاداتی بود که مطرح شد، اما یک راه حل جامعتر که امروزه نیز مرسوم است، کاربرد چسبهای جامد بود. در همین راستا تولید نوارهای میکائی رزین ریچ بدون حلال نیز توسعه یافت.

از دیگر پیشرفتهای مهم این دهه ظهور ژنراتورهای ابررسانا بود. یک ماشین ابررسانا عموماً از یک سیم پیچ میدان ابررسانا و یک سیم پیچ آرمیچر مسی تشکیل شده است. هسته رتور عموماً آهنی نیست، چرا که آهن به دلیل شدت بالای میدان تولیدی توسط سیم پیچی میدان اشباع می‌شود. فقط در بیوغ استاتور از آهن مغناطیسی استفاده می‌شود تا به عنوان شیلد و همچنین منتقل کننده شار بین قطبها عمل کند. عدم استفاده از آهن، موجب کاهش راکتانس سنکرون (به حدود $5/0 - 3/0$ پریونیت) در این ماشینها شده که طبعاً موجب پایداری دینامیکی بهتر می‌شود. همانطور که اشاره شد، اولین ماده

ابرسانای تجاری نیوبیوم- تیتانیوم بود که تا دمای ۵ درجه کلوین خاصیت ابررسانایی داشت. البته در دهه های بعد پیشرفت این صنعت به معرفی مواد ابررسانایی با دمای عملکرد ۱۱۰ درجه کلوین انجامید. براین اساس مواد ابررسانا را به دو گروه دما پایین مانند نیوبیوم تیتانیوم و دما بالا تقسیم می کنند. از اوایل دهه ۱۹۷۰ تحقیقات بر روی زنراتورهای ابررسانا با استفاده از هادی های دما پایین آغاز شد. در این دهه کمپانی وستینگهاوس تحقیقات برای ساخت یک نمونه دوقطبی را با استفاده هادی های دمای پایین آغاز کرد. نتیجه این پروژه ساخت و تست یک زنراتور ۵ مگاولت آمپر در سال ۱۹۷۲ بود.

دانشجویان محترم:

جهت دسترسی به متن کامل پایان نامه‌ها به کتابخانه دانشکده مهندسی و یا آزمایشگاه پژوهش گروه برق مراجعه فرمایید.

نیازمند (User)	خانوار (Household)
1	1
2	1
3	1
4	1
5	1
6	1
7	1
8	1
9	1
10	1
11	1
12	1
13	1
14	1
15	1
16	1
17	1
18	1
19	1
20	1
21	1
22	1
23	1
24	1
25	1
26	1
27	1
28	1
29	1
30	1
31	1
32	1
33	1
34	1
35	1
36	1
37	1
38	1
39	1
40	1
41	1
42	1
43	1
44	1
45	1
46	1
47	1
48	1
49	1
50	1
51	1
52	1
53	1
54	1
55	1
56	1
57	1
58	1
59	1
60	1
61	1
62	1
63	1
64	1
65	1
66	1
67	1
68	1
69	1
70	1
71	1
72	1
73	1
74	1
75	1
76	1
77	1
78	1
79	1
80	1
81	1
82	1
83	1
84	1
85	1
86	1
87	1
88	1
89	1
90	1
91	1
92	1
93	1
94	1
95	1
96	1
97	1
98	1
99	1
100	1

شکل ۱۹-۳ گشتاور اعمالی به زنرатор پس از اعمال کنترلر تناسبی-مشتق گیر

مشاهده می شود که تغییر هریک از پارامترها روی هر دوی کنترلرها تاثیر می گذارد. بنابراین تنها راه کنترل ژنراتور به منظور هوشمند کردن واکنش های آن هنگام تغییرات بار کار موازی کنترلرهای گشتاور و میدان تحریک است.

۱۱-۳ نتیجه گزینی

کنترل فازی علیرغم چهره پیچیده و انتراعی آن در واقع نوعی آموزش به حساب می‌آید. می‌توان گفت هر انسانی نوعی سیستم با کنترلر فازی است که با استفاده از یادگیری روز به روز کنترلر کاملتری ایجاد می‌کند که خروجی آن مطلوبتر باشد.

همانگونه که مشاهده شد کنترلر های طراحی شده دارای قواعد فازی کم و همگی دارای وزن ۱ بودند، اما می‌توان با استفاده از قواعد بیشتر و همچنین دادن وزن های متنوع به قواعد، زمان رسیدن به حالت

[۶] تشنه‌لب، محمد، سیستم‌های فازی و کنترل فازی، چاپ پنجم، تهران، دانشگاه خواجه‌نصیرالدین طوسی، ۱۳۷۸

[V] Yen, John, Fuzzy logic: intelligence, control, and information, Prentice Hall, 1999